

Súd: Okresný súd Galanta
Spisová značka: 8C/102/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2314205061
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mário Karaffa
ECLI: ECLI:SK:OSGA:2023:2314205061.9

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Galanta v konaní pred sudcom JUDr. Máriom Karaffom v spore žalobcov: v 1 rade: W. Q.Á., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. Q. T. XXX, v 2. rade: J. Q., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. Q. T. XXX, v 3. rade: T. X.Á., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. Q. T. XXX, v 4. rade: L. Q., nar. X.X.XXXX, bytom W. Q. T. Č. F. H. XXX, všetci žalobcovia zastúpení JUDr. Zuzanou Lapárovou, advokátkou so sídlom Nové Zámky, Forgáčova bašta 7 proti žalovanému: KOOOPERATIVA poisťovňa a.s., Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom Bratislava, Štefanovičova 4, zastúpený JUDr. Felixom Neupauerom, advokát, so sídlom Bratislava Dvořákovo nábřeží 8/A, o určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, takto

rozhodol:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom v 1. a 2. rade každému po 50.000,- Eur a žalobcom v 3. a 4. rade každému po 10.000,- Eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že táto povinnosť žalovaného zanikne v rozsahu, v ktorom Z. E. Z. splní povinnosť zaplatiť žalobcom v 1. a 2. rade každému po 50.000,- Eur a žalobcom v 3. a 4. rade každému po 10.000,- Eur, ktorá mu bola uložená rozsudkom Okresného súdu Galanta 8C/102/2014-320 z 08.11.2018.

II. V ostatnej časti súd žalobu zamietá.

III. Žalobcom súd priznáva voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia svojou žalobou došli na súd dňa 05.03.2014 prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadali, aby súd zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcom v 1. a 2. rade po 100.000,- Eur, žalobcom v 3. a 4. rade po 10.000,- Eur, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného so žalovaných zaniká povinnosť plniť druhému v rozsahu jeho plnenia.

2. Žalobcovia svoju žalobu odôvodnili tým, že dňa XX.XX.XXXX došlo k dopravnej nehode, kedy žalovaný v 1. rade riadil osobné motorové vozidlo zn. Ford Fiesta, evidenčného čísla Y.-XXXBK, po ceste X/XX v úseku W. - Q. M., kde nevenoval dostatočnú pozornosť riadeniu a pri prejazde pravotočivej zákruty prešiel na ľavú stranu vozovky v smere svojej jazdy, kde narazil do protiidúceho motorového vozidla značky Škoda 105, evidenčného čísla Y.-XXXAI, v dôsledku čoho vodič vozidla J. Q. a jeho spolujazdkyňa Z. Q. utrpeli zranenia, ktorým na mieste podľahli. Jednalo sa o rodičov žalobcov v 1. a 2. rade a o deti žalobkýň v 3. a 4. rade. Za uvedené konanie bol žalovaný v 1. rade na základe rozsudku Okresného súdu v Nových Zámkoch sp. zn. 3T/223/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4To/80/2013 uznaný vinným a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní dva roky so skúšobnou dobou v trvaní 5 rokov. Osobné motorové vozidlo žalovaného v 1. rade bolo poistené u žalovaného v 2. rade a škodová udalosť bola vedená pod č. XXXXXXXX.

3. Súd vo veci rozhodol dňa 25.06.2014 medzitýmny rozsudkom, v ktorom určil, že nárok žalobcov je daný voči žalovaným v 1. a 2. rade.
4. Rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 24.02.2015 sp. zn. 9Co 389/2014 bol potvrdený medzitýmny rozsudok súdu prvého stupňa.
5. Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 22.11.2017 zrušil rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 24.02.2015 sp. zn. 9Co/389/2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.
6. Krajský súd v Trnave rozsudkom zo dňa 27.06.2018 sp. zn. 25Co/21/2018 potvrdil medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie. Medzitýmny rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 16.07.2018.
7. Žalovaný v 1. rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedol, že nerozporuje priebeh udalostí, ktoré sa stali, stotožňuje sa s právnym názorom a rozsudkami súdu I. a II. stupňa, a čo sa týka výšky nemajetkovej ujmy žiadal, aby súd postupoval podľa obdobných vecí a iných konaní, a po vykonaní dokazovania sám rozhodol o ich výške.
8. Žalovaný v 2. rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedol, že skutkový stav nie je sporný. Sporná je iba otázka výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Nároky žalobcov v 1. a 2. rade nie sú primerané. Čo sa týka kvality vzťahov, tak dôkazné bremeno zaťažuje stranu žalobcov. Bolo poukázané na to, že vozidlo, v ktorom došlo k úmrtiu poškodených bolo vo veľmi zlom technickom stave, trpelo fatálnym rozpadom karosérie a v dôsledku korózie, čo potvrdil aj znalec Z.. N. Č. - znalec z odporu cestnej dopravy v trestnom konaní. Uvedenú skutočnosť žiadal žalovaný v 2. rade zohľadniť pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy.
9. Súd vo veci vykonal dokazovanie obsahom spisu Okresného súdu nové Zámky sp. zn. 3T 223/2012, výsluchom žalobcov v 1., 2., 3. rade, potvrdením o sirotskom dôchodku žalobcov v 1. a 2. rade.
10. Pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo XX.XX.XXXX, zomreli rodičia žalobcov v 1. a 2. rade a deti žalobcov v 3. a 4. rade. V čase smrti svojich rodičov mal žalobca v 1. rade 12 rokov a žalobkyňa v 2. rade 8 rokov. Do osudného dňa XX.XX.XXXX žili žalobcovia v 1. a 2. rade so svojimi rodičmi v obci W. Q. T. v rodinnom dome súpisné číslo XXX. Po smrti rodičov sa o deti začala starať ich stará matka T. X.. Žalobcovia v 1. a 2. rade sa presťahovali k T. X. a ona zabezpečovala pre deti všetku starostlivosť, keď sa s deťmi učila, varila im, prala, žehlila. Rodinný dom, kde žalobcovia v 1. a 2. rade bývali so svojimi rodičmi zdedil každý z nich v 1/2-ici. Po smrti rodičov sa o dom starali žalobcovia, keď tam chodili upratovať, vetrať a neskôr tento rodinný dom prenajali.
11. Žalobca v 1. rade uviedol, že nielen T. X. sa o neho a jeho sestru starala, ale bola to aj L. Q., ktorá ich týždenne navštevovala a pomáhala im aj finančne.
12. Žalobkyňa v 3. rade T. X. na pojednávaní uviedla, že jej zomrela dcéra, ktorá mala 38 rokov. Poukázala na to, že aj keď bola dvakrát operovaná a používa francúzsku barlu, musí zvládať starostlivosť o deti.
13. Žalobkyňa v 4. rade pri dopravnej nehode prišla o svojho syna. Na pojednávaní uviedla, že žalobcom v 1. a 2. rade pomáha ako vie, najmä finančne. Poukázala na to, že keby jej syn - otec žalobcov v 1. a 2. rade žil, tak by W. po skončení strednej školy išiel ďalej študovať. Takto to však nie je z finančných dôvodov možné, nakoľko aj J. potrebuje finančné prostriedky na výlety a na štúdium.
14. Starobný dôchodok žalobkyne v 3. rade je vo výške 303,- Eur a žalobkyňa v 4. rade poberá starobný dôchodok vo výške 440,- Eur. Čo sa týka žalobcu v 1. rade, ako aj žalobkyne v 2. rade, poberajú sirotský dôchodok po otcovi 150,50 Eur a po matke 96,70 Eur.
15. Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

16. Podľa § 428 Občianskeho zákonníka, svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať.

17. Podľa § 429 Občianskeho zákonníka, prevádzateľ zodpovedá ako za škodu spôsobenú na zdraví a veciach, tak za škodu spôsobenú odcudzením alebo stratou vecí, ak stratila fyzická osoba pri poškodení možnosť ich opatrovať.

18. Podľa § 15 ods. 1 Zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

19. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

20. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

21. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

22. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určenie vzťahu medzi mierou ujmy na hodnotách ľudskej osobnosti a konkrétnym finančným vyjadrením náhrady takejto ujmy, vždy ide o právny nástroj, ktorého úlohou je zabezpečiť rešpektovanie a ochranu osobnosti fyzickej osoby (rozsudok NS ČR z 23.9.2003 sp. zn. 30Cdo/1542/2003). V prípade, ak v dôsledku obzvlášť závažného neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby dôjde k vzniku nemajetkovej ujmy, v oblasti občianskeho práva sa využíva satisfakčná funkcia peňazí, ktoré v prípade vzniku nemajetkovej ujmy majú reparačnú funkciu. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, a preto súd musí v každom jednotlivom prípade vychádzať z úplného skutkového stavu a v tomto rámci sa opierať o konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom na určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadať aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (rozsudok NS SR z 28.04.1998 sp. zn. 1Cdo/89/1997, R 29/2001).

23. Najvyšší súd ČR v rozsudku z 31.03.2005 sp. zn. 30Cdo/2059/2004 uvádza, že došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov chráneného § 11 Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou je aj rodinný život, keď z objektívneho hľadiska strata jedného z členov tohto spoločenstva je takou neodstrániteľnou ujmou, ktorá postihuje ostatných členov tohto spoločenstva, teda náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je potom primeraným prostriedkom obrany proti neoprávnenému zásahu.

24. Je nespochybniteľné, a medzi sporovými stranami sporné nebolo, že úmrtím rodinných príslušníkov žalobcov 1, 2, 3, 4 pri dopravnej nehode vznikla žalobcom nenapraviteľná psychická ujma. Žalobcovia v 1. a 2. rade prišli o svojich rodičov, a tým aj o rodinné prostredie, v ktorom vyrastali. Okrem emočnej sféry strata rodičov zasiahla žalobcov aj v materiálnej sfére. Určite by sa rodičia detí snažili zabezpečiť svojim deťom najlepšie materiálne podmienky pre prípravu na život.

25. Žalobcovia v 3. a 4. rade pri dopravnej nehode prišli o svoje deti, resp. zaťa a nevestu. Okrem psychickej ujmy, ktorú utrpeli, prešla na nich morálna a faktická zodpovednosť postarať sa o svojho vnuka a vnučku, nehľadiac na svoj vek a zdravotný stav, pričom túto starostlivosť náležitým spôsobom zvládli.

26. Na čísle listu 21 znaleckého posudku Z.. N. Č., znalca v odbore cestná doprava, je fotodokumentácia čelného skla motorového vozidla ŠKODA 105, EČV: Y. XXX G., ktorého vodičom bol J. Q., ktorý zomrel pri dopravnej nehode. Z fotodokumentácie vyplýva, že na prednom skle sa nachádza nálepka

technickej kontroly s chýbajúcou nálepkou emisnej kontroly, pričom časť čelného skla bola vytrhnutá pri zrážke. Znalec v posudku konštatoval, že vznik dopravnej nehody nie je v príčinnej súvislosti so stavom pneumatík. V čase dopravnej nehody boli brzdy funkčné. Brzdy vozidla boli priebežne udržiavané. Znalec ďalej konštatoval, že technický stav prednej nápravy nebol v príčinnej súvislosti so vznikom dopravnej nehody, a teda, že na prednej náprave nenastala žiadna porucha alebo závada, ktorá by mala vplyv na vznik alebo priebeh dopravnej nehody. Ohliadkou motoru a prevodovky znalec nezistil technickú závalu majúcu vplyv na vznik alebo priebeh dopravnej nehody. Na karosérii vozidla bol pokročilý korozívny rozpad, čo však nemalo vplyv na stabilitu jazdy vozidla pred zrážkou, avšak malo to vplyv na rozsiahlu deformáciu a totálny rozpad karosérie pri zrážke vozidiel, a z toho vyplývajúce následky zranení posádky vozidla ŠKODA. Kontrolou vozidla znalec zistil, že podľa kontrolnej nálepky č. Y. XXX XXX malo vozidlo platnú technickú kontrolu do februára 2013. Pokročilý korozívny rozpad karosérie bezprostredne ohrozoval bezpečnosť pasažierov vozidla a znalec bol toho názoru, že vozidlo bolo technicky nespôsobilé na prevádzku. Ohliadkou karosérie a výbavy vozidla znalec nezistil žiadnu technickú závalu alebo poruchu majúcu vplyv na vznik dopravnej nehody. Znalec vykonal aj ohliadku motorového vozidla EČ: Y. XXX U.. Znalec nezistil žiadnu technickú závalu alebo poruchu, majúcu vplyv na vznik alebo priebeh dopravnej nehody.

27. Na čísle listu 23, 24, 25 znaleckého posudku je fotodokumentácia, z ktorej vyplýva absolútna devastácia motorového vozidla ŠKODA 105, čo sa odzrkadlilo aj na zraneniach osádky tohto vozidla. Motorové vozidlo ŠKODA 105 absolvovalo technickú kontrolu. Výsledkom technickej kontroly motorového vozidla ŠKODA 105 bolo osvedčené, že vozidlo je spôsobilé na prevádzku po pozemných komunikáciách. Technická kontrola je prehliadka a posúdenie technického stavu vozidla, systémov, komponentov alebo samostatných technických jednotiek. Technická kontrola v stanici technickej kontroly sa vykonáva podľa jednotlivých druhov kontrol v rozsahu kontrolných úkonov ustanovených zákonom. Súd bol toho názoru, že vzhľadom na devastáciu motorového vozidla, korózia karosérie nemala vplyv na úmrtie osádky motorového vozidla. Že došlo k devastácii karosérie bolo dané jej konštrukčnými prvkami. Je možné, že pri iných druhoch vozidiel ako napr. VOLVO alebo HAMER vzhľadom na robustnosť karosérie a bezpečnostné prvky nedošlo by k fatálnym následkom u osádky motorového vozidla.

28. Čo sa týka otázky náhrady nemajetkovej ujmy, súd poukazuje na § 11 a § 13 OZ, pričom určenie výšky zadosťučinenia v peniazoch sa stáva predmetom voľného uváženia súdu. Došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov chráneného § 11 OZ, ktorého súčasťou je i rodinný život, kedy z objektívneho pohľadu je strata jedného z členov tohto spoločenstva celkom neodčiniteľnou ujmov, ktorá dopadá na zostávajúcich členov rodiny, takže primeraným zadosťučinením v danom prípade je i náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2 OZ. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy, vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život, môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujmy postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti a to sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová a emocionálna sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, u pozostalej osoby to zakladá to právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Realizácia tejto ochrany je vo výlučnom záujme osôb, ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutej osobe, že ochrana jeho osobnosti aj po jeho smrti (tzv. postmortálna ochrana) je ich osobným záujmom, ide o najbližších príbuzných, rodičov, súrodenca (porovnaj rozhodnutia NS SR sp. zn. 5Cdo 265/2009, 1Cdo/77/2009 a 3Cdo/228/2012).

29. Poskytnutie primeraného zadosťučinenia sleduje priznanie satisfakcie fyzickej osobe, ktorej osobnostné právo bolo porušené so zreteľom na to, že zásah zvyčajne nemožno odčiniť obnovením pôvodného stavu. Satisfakcia prichádza do úvahy v prvom rade v podobe morálnej. Nárok na priznanie finančnej satisfakcie, náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a pre jej určenie sú stanovené dve kritériá a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za akých došlo k neoprávnenému zásahu. Súd prvej inštancie vyhodnotil rozhodujúce skutkové okolnosti, ktoré spočívali v tom, že smrť rodičov detí a detí žalovaných v 3. a 4. rade ich hlboko zasiahla, ich úmrtím sa im zmenil celý život, pretože žili v šťastnom a spokojnom rodinnom spoločenstve. Všetci žalobcovia ťažko znášali útrapy spôsobené smrťou blízkych. V dôsledku tragickej smrti následkom dopravnej nehody došlo k nesmierne závažnej ujme. Žalobcovia do budúca sú ochudobnení o rodinný život a došlo i k citovej strate, keďže smrťou stratili lásku a radosť prežívanú s rodičmi a deťmi. Žalovaný svojim protiprávnym konaním zasiahol

do osobnostných práv žalobcov a to do ich práva na súkromný a rodinný život. Ide o závažný zásah do práva na ochranu ich osobností a keďže žiadna z morálnych foriem nie je postačujúca, sú dané predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Je nepochybné, že ujma, ktorá žalobcom vznikla, by na ich mieste každá iná osoba považovala za ujmu objektívne závažnú, teda takú, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledku považuje za značnú. V danom prípade došlo protiprávnym konaním žalovaného k nezvratnému a závažnému následku. Citová, morálna a sociálna ujma žalobcom je v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovaného.

30. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že šokujúcim a nečakaným úmrtím najbližších príbuzných žalobcov došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby tak bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Spôsobená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym i citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná aj ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (por. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 16/04 zo 4. mája 2005). Z tohto pohľadu ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujú podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015).

31. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu silných rodinných a citových väzieb, vyplývajúcich z intenzity vzťahu so zomrelými. Táto intenzita bola daná významnou citovou naviazanosťou. Štvorčlenná rodina spoločne fungovala, prekonávala životné prekážky a zdieľala vzácne chvíle rodinného spolužitia. Okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca aktivity pozostalého, vyžadujúca i medikamentóznú liečbu, boli žalobcovia zasiahnutí stratou osôb, ktoré boli v mladom veku a v dobrom zdravotnom stave a nepochybne plnili v rodine nezastupiteľnú úlohu. Rodičia prišli o pomoc, oporu a citový vzťah, na ktorých je človek existenčne závislý a ich absencia sa negatívne prejaví nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvní celý život človeka. Strata takéhoto člena rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je fatálna zmena fungujúcej štvorčlennej rodiny.

32. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto sa musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacim parametrom proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška relatívnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne (vyššie uvedený obsah už odznel napr. v rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. júna 2016 sp. zn. 10Co/566/2015).

33. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu (keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť). V náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. 1568/09 bol konštatovaný zásah do práva na ochranu osobnosti civilným deliktom a primerané zadosťučinenie označené za jednu z civilnoprávných

sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov a jeho možných nasledovníkov protiprávneho konania a byť tak nástrojom prevencie, porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015.

34. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obeť“ podľa článku 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Y. v. Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 č. sťažnosti XXXX/XX. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, i to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (H. G. P., R., Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). Ústavný súd Českej republiky zase konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch, porov. sp. zn. I. ÚS 2844/14 (uvedené už odznelo v rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. júna 2016 sp.zn. 10Co/566/2015).

35. Vzhľadom na uvedenú požiadavku kazuistiky, súd prvej inštancie porovnáva výšku primeranej nemajetkovej ujmy s rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 19C/166/2016-209 zo 6. decembra 2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/149/2018 z 30. apríla 2019 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť dcéry a sestry pozostalej matke v sume 45.000,- Eur a pozostalej sestre v sume 35.000,- Eur, rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 13C/126/2010-267 z 1. októbra 2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/368/2015-311 z 1. júla 2015 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 40.000,- Eur za smrť manželky žalobcu, v dôsledku protiprávneho úkonu zodpovedného subjektu (fyzickej osoby), spočívajúceho v porušení pravidiel cestnej premávky. Rozsudkom OS ZV 9C/174/2015 s KS BB 14Co/19/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 40.000,- Eur, plnoletým deťom 17.000,- Eur a 20.000,- Eur (autobus nedal prednosť v jazde motocyklu), rozsudkom OS PP 9C/45/2011 s KS PO 21Co/137/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 40.000,- Eur a plnoletým deťom každému vo výške 20.000,- Eur (zrážka v protismere), rozsudkom OS NM 7C/151/2008 v spojení s KS TN 6Co/810/2014 (NS SR 1Cdo/117/2017) bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy pozostalému manželovi 70.000,- Eur, pozostalým deťom každému vo výške 100.000,- Eur (chodec na prechode), OS NT 10C/88/2009 v spojení s KS NT 9Co/330/2012 priznal každému z rodičov 90.000,- Eur, každému zo súrodencov 10.000,- Eur (nemocnica, nesprávna zdravotnícka starostlivosť), OS BA IV 24C/239/2013 pozostalej matke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 50.000,- Eur (nehoda s opitým vodičom s viacerými mŕtvymi, medzi nimi 23-ročný syn), OS BA II 18C/276/2008 s KS BA 4Co/470/2011 pozostalým rodičom 19-r. dcéry priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 49.790,- Eur (správca cesty), OS MT 11C/40/2013 s KS ZA 7Co/578/2014 pozostalému manželovi a otcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 45.000,- Eur (náráz nákladného vozidla do pred ním idúceho osobného vozidla), rozsudkom OS BA II 18C/76/2012 s KS BA 6Co/217/2014, NS SR 6Cdo/92/2015 pozostalým rodičom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každému vo výške 40.000,- Eur (zrazená chodkyňa na prechode pre chodcov, prekročená rýchlosť), OS BR 2C/61/2010 s KS BB 12Co/465/2014 pozostalý manžel a deti, každému priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 33.500,- Eur (rýchlosť v obci, do protismeru), OS SL 2C/204/2010 s KS PO 20Co/188/2012 pozostali rodičia, každému z nich priznaná suma 33.000,- Eur (prevádzkovateľ lyžiarskeho strediska), OS TT 12C/71/2009, KS TT 24Co/479/2012 pozostalému otcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 25.000,- Eur (chodec na diaľnici v strednej opitosti, zomrelý 18-ročný syn), OS TO 6C/143/2015, KS NT 5Co/264/2017 pozostalej matke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 25.000,- Eur (náráz do chodkyne 23-ročnej spoluživúcej dcéry na prechode pre chodcov), OS HU 12C/60/2011 s KS PO 17Co/212/2015 pozostalým rodičom plnoletého dieťaťa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každému z nich 20.000,- Eur (alkohol, zrazený chodec, vodič bez oprávnenia). V rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva X. proti Slovenskej republike bola priznaná pozostalej matke dvoch maloletých detí náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25.000,- Eur (neoprávneným zásahom bolo nekonanie štátnych orgánov, vedúce k nezabráneniu trestnému činu). Nálezom Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015 bol zrušený rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 18. mája 2014 č. k. 30Cdo/2535/2013-529, ako i rozsudok Vrchného súdu v Olomouci zo 14. decembra 2012 sp. zn. 1Co/157/2012-412, predmetom ktorých bol

neoprávnený zásah do práva na súkromie sťažovateľiek smrťou syna a brata, spôsobenou v súvislosti s postupom lekárov nemocnice non lege artis, priznané čiastky náhrady nemajetkovej ujmy boli vo výške 1.700.000,- Kč a 1.000.000,- Kč (s konštatovaním o. i., že pre sťažovateľky je ťažko pochopiteľné, že v niektorých prípadoch, z ich hľadiska menej závažných, dosahujú čiastky peňažnej satisfakcie porovnateľnú úroveň s náhradami za nemajetkovú ujmu spôsobenú úmrtím blízkeho, pričom takúto nemajetkovú ujmu pociťujú pozostalí veľmi úkorne a o to viac naliehavou sa javí potreba, aby výška náhrady bola z pohľadu sťažovateľiek spravodlivo stanovená).

36. Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/139/2011 vychádzajúc z ustanovenia § 13 ods. 3 OZ pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom neustanovuje zákon žiadne medze. Uvedené zákonné ustanovenie však zakotvuje taxatívne dve kritériá: závažnosť vzniknutej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia) a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (pričom vždy musia byť zistené okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne napríklad, ak je daný podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu). Druhé kritérium (okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo), je stanovené zámerne veľmi všeobecne tým, že by malo byť uplatnené vo vzťahu ako k postihnutej fyzickej osobe, tak k osobe, ktorá neoprávnený zásah spôsobila (napríklad či išlo na strane pôvodcu neoprávneného zásahu len o určitú ľahkú nedbanlivosť alebo naopak o úmysel). Tým je sledovaný cieľ, aby pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia bolo možné v rámci voľnej úvahy súdu, ktorá práve na tomto mieste dostáva veľký priestor, a v súlade s princípom spravodlivosti, pružne prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu.

37. V posudzovanej veci súd prvej inštancie pri stanovení výšky prihliadal k judikatórne vymedzeným kritériám (porov. napr. rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14), ktorými sú najmä na strane pozostalých a zomrelého intenzita ich vzťahu, vek zomrelého a pozostalých, citová závislosť na zomrelom, prípadne poskytnutie inej satisfakcie, a na strane škodcu vyhodnotil relevantnosť kritérií jeho postoja, dopad udalosti do jeho sféry, majetkové pomery škodcu a mieru zavinenia. Zo strany žalovaných nebola spochybňovaná pravdivosť tvrdení žalobcov týkajúca sa veľmi intenzívnych vzťahov so zomrelými v dôsledku silnej emočnej i existenčnej väzby v širšom význame. Náhle úmrtie pre žalobcov bolo mimoriadne traumatizujúce (zasiahnuté stratou osoby, ktorá bola súčasťou ich života, nádejou a budúcnosťou). Hodnota straty rodinného života, ako i hodnota ľudského života ako daru aj pre život najbližších príbuzných, nie je vyčísliteľná v peniazoch a peniazmi za takúto ujmu nemožno poškodeným osobám poskytnúť skutočnú satisfakciu, ale možno ňou ujmu aspoň zmierniť (morálne zadosťučinenie ako postačujúca satisfakcia vôbec neprichádza v týchto prípadoch do úvahy).

38. Prisúdená náhrada nie je zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania. Žalovanou je poisťovňa, ktorej úlohou je plniť na základe poistenia. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je spôsobilá kompenzovať vzniknutú ujmu v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe. V prevyšujúcej časti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy bola preto správne súdom prvej inštancie žaloba zamietnutá, z dôvodu neprimeranosti navrhovanej peňažnej náhrady žalobcami.

39. Súd prvej inštancie bol toho názoru, že suma 50.000,- Eur pre každého zo žalobcov v 1. a 2. rade a suma 10.000,- Eur pre každého zo žalobcov v 3. a 4. rade, je zodpovedajúca ujme, ktorá im bola spôsobená a tiež priznanie týchto súm sa neodchyľuje od praxe súdov vyšších inštancií, ktoré rozhodovali v obdobných prípadoch.

40. Podľa §-u 255 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

Podľa §-u 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

41. Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 23.2.2011 sp. zn. 5MCdo/7/2010 uviedol, že pri uplatnení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je žalobca povinný v návrhu na začatie konania uviesť jeho požadovanú výšku. Z povahy tohto nároku však vyplýva, že presné stanovenie výšky plnenia je závislé vždy od úvahy súdu. Je preto spravodlivé, aby až súdom prisúdená výška plnenia (nie žalobcom v návrhu uplatňovaná) bola braná za základ pre výpočet jednotlivých trov konania, vrátane tarifnej hodnoty pre určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v prípade, že strana je zastúpená advokátom, lebo až vtedy je známa hodnota sporu. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu. Príkladom je náhrada nemajetkovej ujmy v sporoch o ochranu osobnosti, určenie, že bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania a povinnosť žalovaného sa ospravedlniť. Priznané boli, ale náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nebola priznaná v požadovanej výške.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné podať odvolanie a to v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje (§ 362 ods. 1 CSP).

Podľa § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § § 364 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 371 CSP žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť.

Podľa § 372 CSP v odvolacom konaní nemožno uplatniť práva voči žalobcovi vzájomnou žalobou.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení.